

Grün genug?

Ekologia bez łatwych odpowiedzi

1. Charakterystyka zajęć

Poziom: A2/B1

Grupa docelowa: dorośli uczestnicy kursów języka niemieckiego

Czas trwania: 90 minut

Temat: Sprzeczności i dylematy w codziennych wyborach ekologicznych

Główna sprawność: mówienie i interakcja

Sprawności zintegrowane: czytanie, pisanie, argumentowanie

Zagadnienie gramatyczne: zdania przyzwalające z *obwohl*

Wariant dla poziomu A2: wyrażanie kontrastu za pomocą *aber* i *trotzdem*

Formy pracy: praca indywidualna, w parach i grupach, dyskusja plenarna, cicha dyskusja pisemna

Uzasadnienie dydaktyczne

Edukacja ekologiczna na zajęciach językowych nie musi ograniczać się do wprowadzania słownictwa związanego ze środowiskiem i powtarzania gotowych deklaracji. Tematy związane z ekologią są często niejednoznaczne i wiążą się z różnymi możliwościami oraz ograniczeniami.

Celem zajęć jest stworzenie przestrzeni, w której uczestnicy mogą językowo wyrażać niejednoznaczność, różnicę zdań i napięcie między wartościami a codziennymi praktykami.

Uczestnicy analizują fikcyjną sytuację, porównują różne oceny działań ekologicznych, argumentują i formułują własne pytania. Nie otrzymują jednej gotowej odpowiedzi dotyczącej odpowiedzialności jednostki, przedsiębiorstw czy polityki.

Zajęcia rozwijają jednocześnie: kompetencję językową, umiejętność argumentowania, krytyczne myślenie, kompetencję społeczną i obywatelską, świadomość zależności między indywidualnymi wyborami a uwarunkowaniami społecznymi i systemowymi.

Główne pytanie problemowe

Kann man umweltfreundlich leben, obwohl man nicht alles richtig macht?

Pytanie nie wymaga jednej odpowiedzi. Stanowi punkt wyjścia do argumentacji, refleksji i pracy językowej.

2. Efekty uczenia się

Po zakończeniu zajęć uczestnik/uczestniczka:

W zakresie języka

- rozumie główną treść krótkiego tekstu dotyczącego codziennych wyborów ekologicznych;
- rozpoznaje i stosuje słownictwo związane z ekologią, odpowiedzialnością i sprzecznością;
- wyraża opinię na znany temat;
- podaje prosty argument lub przykład;
- tworzy zdania z *obwohl*;
- na poziomie A2 wyraża kontrast za pomocą *aber* i *trotzdem*.

W zakresie komunikacji

- zajmuje stanowisko wobec przedstawionego stwierdzenia;
- reaguje na opinię innej osoby;

- porównuje różne działania i uzasadnia ich kolejność;
- formułuje pytanie dotyczące omawianego problemu;
- bierze udział w rozmowie, respektując odmienne stanowiska.

W zakresie kompetencji społecznych i obywatelskich

- dostrzega, że decyzje dotyczące zachowań ekologicznych mogą być uwarunkowane m.in. pracą, pieniędzmi, czasem, miejscem zamieszkania i dostępną infrastrukturą;
- rozróżnia odpowiedzialność indywidualną, gospodarczą i polityczną;
- respektuje różne opinie i doświadczenia;
- rozumie, że refleksja nad własnymi zachowaniami nie musi oznaczać publicznego ujawniania prywatnych doświadczeń;
- potrafi sformułować jedno realistyczne działanie lub pytanie dotyczące omawianego problemu.

Kryteria sukcesu

Uczestnik/uczestniczka:

- tworzy przynajmniej jedno poprawne lub komunikatywne zdanie z *obwohl* albo z *aber/trotzdem*;
- wyraża opinię i podaje przynajmniej jeden argument;
- bierze udział w zadaniu rankingowym i uzasadnia co najmniej jedną decyzję;
- formułuje jedno pytanie dotyczące omawianego problemu;
- uczestniczy w dyskusji z poszanowaniem innych osób i ich opinii.

3. Przygotowanie i przebieg zajęć

Materialy

- pięć oznaczeń stanowisk do „linii opinii”;
- tekst „Sandra fliegt”;
- karty do zadania rankingowego;
- dwa arkusze do cichej dyskusji;
- kartę językową z konstrukcjami do wyrażania opinii i argumentowania;
- kartki A5 i długopisy;
- tablicę lub projektor.

Zasady pracy

Przed rozpoczęciem nauczyciel przedstawia zasady bezpiecznej komunikacji:

Wir sprechen über Ideen, nicht über Personen. (Rozmawiamy o pomysłach, nie oceniamy osób.)

Wir müssen nicht derselben Meinung sein. (Nie musimy mieć takiego samego zdania.)

Ich kann „Ich weiß es nicht” oder „Ich möchte nicht antworten” sagen. (Mogę powiedzieć „nie wiem” albo „nie chcę odpowiadać”.)

Persönliche Beispiele sind freiwillig. (Osobiste przykłady są dobrowolne.)

Etap 1. Meinungslinie – linia opinii (12 minut)

Cel

Aktywizacja wiedzy i doświadczeń uczestników oraz wprowadzenie problematyki zajęć.

Nauczyciel wyznacza pięć pozycji:

1. Ich stimme völlig zu.
2. Ich stimme eher zu.
3. Ich bin unsicher.
4. Ich stimme eher nicht zu.
5. Ich stimme überhaupt nicht zu.

Nauczyciel odczytuje wybrane stwierdzenia. Uczestnicy zajmują miejsce odpowiadające ich opinii. Następnie chętne osoby krótko uzasadniają swoje stanowisko.

Stwierdzenia

- Eine Person kann nichts verändern.
- Mülltrennung ist genug, um der Umwelt zu helfen.
- Unternehmen sind mehr verantwortlich als einzelne Menschen.
- Umweltfreundlich zu leben ist nur für Menschen mit Geld möglich.
- Politik sollte Regeln machen, auch wenn das unbequem ist.
- Kleine Veränderungen im Alltag können wichtig sein.

Ramy językowe

- Ich stimme zu, weil ...
- Ich bin nicht sicher, weil ...
- Ich sehe das anders, denn ...
- Für mich ist wichtig, dass ...
- Das hängt von der Situation ab.

Nauczyciel nie ocenia stanowisk i nie wskazuje „prawidłowej” odpowiedzi. Jego zadaniem jest moderowanie rozmowy i zapewnienie wszystkim możliwości udziału.

Etap 2. Czytanie tekstu „Sandra fliegt” (15 minut)

Cel

Rozwijanie rozumienia tekstu oraz wprowadzenie sprzeczności między wiedzą, wartościami i codziennymi zachowaniami.

Uczestnicy czytają tekst indywidualnie, a następnie odpowiadają w parach na pytania.

Tekst „Sandra fliegt”

Sandra ist 34 Jahre alt und arbeitet in Hamburg. Sie trennt ihren Müll sehr genau. Sie kauft Gemüse auf dem Wochenmarkt und fährt mit dem Fahrrad zur Arbeit. Sie hat kein Auto. Aber Sandra fliegt oft. Ihre Firma hat Kunden in Spanien, Italien und Polen. Zweimal im Monat fliegt sie zu einem Meeting. Sandra weiß, dass Fliegen der Umwelt schadet. Aber sie sagt: „Ohne Flüge kann ich meine Arbeit nicht machen.” Manchmal denkt Sandra: „Bin ich umweltfreundlich? Oder ist das nur eine Ausrede?”

Pytania do tekstu

1. Was macht Sandra für die Umwelt?
2. Was macht sie, obwohl sie die Folgen kennt?
3. Warum fliegt sie?
4. Ist Sandra umweltfreundlich? Warum oder warum nicht?

Uczestnicy mogą korzystać z konstrukcji:

- Ich denke, dass Sandra ...
- Für mich ist Sandra ..., weil ...
- Sandra macht viel für die Umwelt, aber ...
- Die Situation ist kompliziert, weil ...

Nauczyciel zbiera różne odpowiedzi i nie rozstrzyga, która z nich jest jedyna lub ostateczna.

Etap 3. Język sprzeczności: obwohl, aber, trotzdem (15 minut)

Cel

Rozwijanie umiejętności wyrażania kontrastu między działaniem, wiedzą i przekonaniem.

Nauczyciel zapisuje na tablicy:

Sandra fliegt, obwohl sie weiß, dass Fliegen der Umwelt schadet.

Następnie przedstawia prostsze warianty:

Sandra weiß, dass Fliegen schlecht für die Umwelt ist, aber sie fliegt trotzdem.

Fliegen ist schlecht für die Umwelt. Trotzdem fliegt Sandra oft.

Wzór dla poziomu B1

Ich ..., obwohl ich weiß, dass ...

Przykłady:

- Ich fliege, obwohl ich weiß, dass Fliegen der Umwelt schadet.
- Ich kaufe neue Kleidung, obwohl ich weiß, dass ich genug Kleidung habe.
- Ich esse Fleisch, obwohl ich weiß, dass weniger Fleisch besser für die Umwelt sein kann.

Wariant dla poziomu A2

- Ich fliege oft. Das ist nicht gut für die Umwelt. Aber ich mache es trotzdem.
- Ich kaufe online ein. Das ist nicht immer gut für die Umwelt. Aber ich mache es trotzdem.

Uczestnicy zapisują prywatnie dwa lub trzy zdania. Nie muszą odnosić ich do własnego życia. Mogą pisać o Sandrze, fikcyjnej osobie lub ogólnej sytuacji.

Następnie, jeśli chcą, dzielą się jednym zdaniem w parach.

Etap 4. Ranking perspektyw (20 minut)

Cel

Porównanie różnych działań ekologicznych, formułowanie argumentów i dostrzeżenie, że ocena danego działania może zależeć od kontekstu.

Uczestnicy pracują w grupach trzy- lub czteroosobowych. Każda grupa otrzymuje osiem kart.

Zadanie:

Ordnet die Karten von „sehr wichtig“ bis „weniger wichtig“.

Uczestnicy układają działania od tych, które ich zdaniem mogą mieć największe znaczenie dla ochrony środowiska, do tych, które mogą mieć mniejsze znaczenie.

Nauczyciel podkreśla:

Es gibt hier keine vorgegebene richtige Reihenfolge. Wir vergleichen eure Argumente.

Karty

- Ich benutze einen Stoffbeutel statt Plastiktüten.
- Ich fliege nicht in den Urlaub.
- Ich esse weniger Fleisch.
- Ich kaufe ein Elektroauto.
- Ich trenne meinen Müll.
- Ich wähle eine Partei mit einem Klimaprogramm.
- Ich kaufe weniger neue Kleidung.

- Ich spreche mit anderen über den Klimawandel.

Grupy zapisują uzasadnienie dla dwóch wybranych kart:

Wir setzen diese Karte nach oben, weil ...

Wir sind nicht sicher, weil ...

Po zakończeniu grupy porównują swoje rankingi.

Pytania do dyskusji

- Warum habt ihr diese Reihenfolge gewählt?
- Welche Karte war besonders schwierig?
- Hängt die Wirkung von der Situation ab?
- Kann eine kleine Handlung zusammen mit vielen anderen Menschen wichtig sein?

Perspektywa systemowa

Nauczyciel wprowadza następnie trzy poziomy odpowiedzialności:

- einzelne Menschen – jednostki;
- Unternehmen – przedsiębiorstwa;
- Politik und Institutionen – polityka i instytucje.

Pytanie:

Wer trägt Verantwortung: einzelne Menschen, Unternehmen oder die Politik?

Możliwe odpowiedzi:

Alle tragen Verantwortung, aber nicht gleich viel.

Unternehmen haben mehr Macht als einzelne Menschen.

Einzelne Menschen können Druck machen und politische Entscheidungen beeinflussen.

Celem nie jest ustalenie jednej odpowiedzi, lecz pokazanie, że działania ekologiczne można analizować z różnych perspektyw.

Etap 5. Stille Diskussion – cicha dyskusja (18 minut)

Cel

Umożliwienie pogłębionej refleksji w formie pisemnej, bez presji natychmiastowej wypowiedzi ustnej.

Nauczyciel umieszcza w sali dwa arkusze z pytaniami.

Arkusz 1

Reicht es, den Müll zu trennen?

Arkusz 2

Wer trägt Verantwortung: einzelne Menschen, Unternehmen oder die Politik?

Uczestnicy w ciszy zapisują krótkie odpowiedzi, pytania lub komentarze do wypowiedzi innych osób.

Mogą korzystać ze zwrotów:

- Ich denke, dass ...
- Ich sehe das anders, weil ...
- Ich stimme teilweise zu.
- Das hängt davon ab, ob ...
- Ich habe eine Frage: ...

- Ein Beispiel ist ...

Uczestnicy mogą reagować na wcześniejsze wypowiedzi anonimowo.

Po około 8–10 minutach nauczyciel odczytuje kilka wpisów bez podawania autorstwa. Grupa krótko omawia wybrane kwestie.

Nauczyciel nie komentuje prywatnych wypowiedzi ani nie próbuje doprowadzić dyskusji do jednej konkluzji.

W razie pojawienia się oceniających komentarzy przypomina:

Wir sprechen über Argumente, nicht über die Lebensweise einzelner Personen.

Etap 6. Pytanie i sprawczość (10 minut)

Cel

Podsumowanie zajęć i przejście od refleksji nad problemem do możliwej sprawczości, bez tworzenia presji na podejmowanie indywidualnych zobowiązań.

Każdy uczestnik zapisuje:

Welche Frage nimmst du heute mit nach Hause?

Następnie, dobrowolnie, może dodać:

Eine kleine oder gemeinsame Handlung, die möglich ist: ...

Przykłady:

- Ich möchte mehr über dieses Thema lesen.
- Ich möchte beim nächsten Einkauf auf ein Produkt achten.
- Wir können in unserer Gruppe über dieses Thema sprechen.
- Ich möchte prüfen, welche Möglichkeiten es in meiner Stadt gibt.

Karteczki z pytaniami można umieścić na „ścianie pytań”. Druga część refleksji może pozostać prywatna.

4. Ewaluacja i różnicowanie

Ewaluacja kształtująca

Nauczyciel obserwuje, czy uczestnicy:

- potrafią wyrazić opinię;
- podają przynajmniej jeden argument;
- rozumieją główną treść tekstu;
- poprawnie lub komunikatywnie stosują obwohl, aber i trotzdem;
- reagują na opinie innych osób;
- potrafią uzasadnić wybrane działanie;
- rozumieją różnicę między odpowiedzialnością jednostkową a systemową.

Produkt końcowy uczestnika

Każdy uczestnik przygotowuje:

1. jedno zdanie z obwohl albo wariantem aber/trotzdem;
2. jedno uzasadnienie dotyczące działania ekologicznego;
3. jedno pytanie końcowe;
4. opcjonalnie – jedno możliwe działanie.

Dostosowanie dla poziomu A2

Uczestnicy na poziomie A2 otrzymują:

- słowniczek podstawowych pojęć;

- gotowe początki zdań;
- możliwość korzystania z dwóch zdań głównych zamiast konstrukcji z obwohl;
- krótsze karty rankingowe;
- możliwość przygotowania wypowiedzi pisemnie przed rozmową;
- możliwość pracy z partnerem przed wypowiedzią na forum.

Przydatne konstrukcje:

Ich denke, dass ... / Ich finde ... wichtig, weil ... / Ich stimme zu / nicht zu. / ..., aber ... / Das ist nicht gut für die Umwelt. Trotzdem ...

Rozszerzenie dla poziomu B1

Uczestnicy B1 mogą:

- stosować *obwohl, trotzdem, deshalb i denn*;
- rozwinąć argument za pomocą przykładu;
- porównać odpowiedzialność jednostki, przedsiębiorstw i instytucji;
- zareagować na kontrargument;
- sformułować wypowiedź według schematu:

Ich denke, dass ..., weil Allerdings ...

Mogą również przygotować krótką wypowiedź na temat:

Was kann eine Person tun und was können nur Unternehmen oder die Politik verändern?

5. Zasady bezpiecznej komunikacji

Tematy ekologiczne mogą być związane z codziennymi wyborami, sytuacją finansową, miejscem zamieszkania, pracą lub możliwościami transportowymi uczestników. Dlatego nauczyciel powinien:

- traktować osobiste przykłady jako dobrowolne;
- umożliwić uczestnikowi powiedzenie *Ich möchte dazu nichts sagen*;
- nie oceniać stylu życia uczestników;
- nie zakładać, że wszyscy mają takie same możliwości finansowe, mieszkaniowe lub transportowe;
- kierować dyskusję na argumenty i rozwiązania, a nie na moralną ocenę konkretnych osób;
- unikać zawstydzania i moralizowania;
- nie wymagać od uczestników deklarowania konkretnych zmian w swoim życiu.

Kluczowa zasada:

Wir sprechen über Argumente, nicht über die Lebensweise einzelner Personen.

6. Załączniki

Załącznik 1. Meinungslinie

Oznaczenia stanowisk

- Ich stimme völlig zu.
- Ich stimme eher zu.
- Ich bin unsicher.
- Ich stimme eher nicht zu.
- Ich stimme überhaupt nicht zu.

Stwierdzenia (pełna pula do wyboru)

1. Eine Person kann nichts verändern.

2. Mülltrennung ist genug, um der Umwelt zu helfen.
3. Unternehmen sind mehr verantwortlich als einzelne Menschen.
4. Umweltfreundlich zu leben ist nur für Menschen mit Geld möglich.
5. Politik sollte Regeln machen, auch wenn das unbequem ist.
6. Kleine Veränderungen im Alltag können wichtig sein.
7. Ich spreche nicht gern über meine Gewohnheiten, weil ich mich manchmal schäme.
8. Nicht alle Menschen haben die gleichen Möglichkeiten, umweltfreundlich zu leben.

Załącznik 2. Karta językowa

Meinung äußern	Ich denke, dass ... / Meiner Meinung nach ... / Für mich ist wichtig, dass ... / Ich bin nicht sicher, ob ...
Begründen	..., weil ... / ..., denn ... / Ein Grund ist ... / Ein Beispiel ist ...
Kontrast ausdrücken (B1)	Ich ..., obwohl ich weiß, dass ... / Ich weiß, dass Trotzdem ...
Kontrast ausdrücken (A2)	Ich ..., aber ... / Das ist nicht gut für die Umwelt. Trotzdem ...
Auf andere reagieren	Ich stimme zu. / Ich stimme teilweise zu. / Ich sehe das anders. / Das hängt von der Situation ab. / Das ist ein interessanter Punkt. / Ich verstehe deinen Punkt, aber ...

Załącznik 3. Karty do rankingu

Do wydrukowania i pocięcia — jeden komplet 8 kart na grupę.

Ich benutze einen Stoffbeutel statt Plastiktüten.	Ich fliege nicht in den Urlaub.
Ich esse weniger Fleisch.	Ich kaufe ein Elektroauto.
Ich trenne meinen Müll.	Ich wähle eine Partei mit einem Klimaprogramm.
Ich kaufe weniger neue Kleidung.	Ich spreche mit anderen über den Klimawandel.

Załącznik 4. Stille Diskussion

Arkusz 1

Reicht es, den Müll zu trennen?

Arkusz 2

Wer trägt Verantwortung: einzelne Menschen, Unternehmen oder die Politik?

Załącznik 5. Refleksja końcowa

Welche Frage nimmst du heute mit nach Hause?

Eine kleine oder gemeinsame Handlung, die möglich ist: ...

7. Możliwe rozszerzenia

Scenariusz można wykorzystać jako punkt wyjścia do kolejnych zajęć. Możliwe jest m.in.:

- przygotowanie krótkiej prezentacji na temat jednego problemu ekologicznego;
- porównanie rozwiązań stosowanych w różnych krajach;
- stworzenie plakatu lub cyfrowej mapy problemów ekologicznych w najbliższym otoczeniu;
- przygotowanie mini-projektu dotyczącego Green Skills;
- przeprowadzenie ankiety w grupie i przedstawienie jej wyników;
- stworzenie wspólnej listy działań, które mogą podejmować jednostki, przedsiębiorstwa i instytucje;
- przygotowanie materiału informacyjnego w języku niemieckim dla innych osób uczących się.

Pomysł na kontynuację

Pytanie końcowe z lekcji może stać się punktem wyjścia do kolejnych zajęć:

Was können wir wirklich verändern – und was braucht eine größere Veränderung?

W ten sposób temat ekologii zostaje połączony z językiem, krytycznym myśleniem, sprawczością i analizą zależności między działaniem jednostki a zmianami społecznymi.

Materiał został opracowany w ramach projektu Erasmus+ „Mów, Czuj, Dbaj – Języki, Dobrostan i Ekologia”. Projekt sfinansowano ze środków Unii Europejskiej.

Wyrażone opinie i poglądy są wyłącznie opiniami ich autorów i nie muszą odzwierciedlać oficjalnego stanowiska Unii Europejskiej ani Narodowej Agencji Programu Erasmus+. Unia Europejska ani instytucja udzielająca dofinansowania nie ponoszą za nie odpowiedzialności.